

Комплексний аналіз та його застосування до лінійної алгебри

Самостійний вступ

НА ОСНОВІ КУРСУ АНТУАНА ЛЕВІТТА, УНІВЕРСИТЕТ ПАРИЖ-САКЛЕ | ЄГОР КОРОТЕНКО

1 Вступ

Цей розділ пропонує короткий, але самодостатній вступ до комплексного аналізу, маючи на увазі єдину мету: дійти до формули **спектрального проєктора**

$$P_\mu = \frac{1}{2\pi i} \oint_\gamma R_A(z) dz, \quad (1)$$

яка видобуває проєктор на власний простір матриці A з контурного інтеграла її резольвенти. Попутно ми розвиватимемо справжню геометричну та аналітичну інтуїцію — а не просто формули.

Центральною темою є дивовижне явище жорсткості. Функція $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ може бути диференційованою скрізь, не маючи представлення у вигляді степеневого ряду. Функція $f: \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$, яка є диференційованою скрізь у комплексному сенсі, **автоматично** є степеневим рядом. Цей єдиний факт — доведення якого проходить через теорему Стокса та формулу Коші — робить комплексний аналіз таким потужним.

Дорожня карта. Ми рухаємося п'ятьма кроками:

1. **Голоморфні функції** — що означає комплексна диференційовність геометрично (§2)
2. **Контурні інтеграли** — інтегрування вздовж кривих у $\mathbb{C}$ (§3)
3. **Теорема Стокса** — чому голоморфні функції мають нульові інтеграли по замкненому контуру (§4)
4. **Формула Коші** — граничні дані визначають внутрішні значення (§5)
5. **Застосування до лінійної алгебри** — спектральний проєктор (§6)

2 Голоморфні функції

2.1 Геометричний зміст комплексної диференційовності

Функція $f: \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ є диференційовною в точці p_0 , якщо існує матриця $Jf(p_0)$ — якобіан — така, що

$$f(p_0 + h) = f(p_0) + Jf(p_0) \cdot h + o(|h|). \quad (2)$$

Якобіан може бути **будь-якою** матрицею 2×2 : він може представляти обертання, зсув, відображення, асиметричне розтягування або будь-яку їх комбінацію.

Комплексна площина $\mathbb{C}$ має додаткову структуру, якої немає у $\mathbb{R}^2$: **множення**. Множення на комплексне число $w = re^{i\theta}$ діє на $\mathbb{R}^2$ як одночасне обертання на θ та масштабування на r . Як матриця:

$$z \mapsto wz \quad \text{відповідає} \quad \begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix}, \quad w = a + ib. \quad (3)$$

Це дуже особлива матриця 2×2 — $\det = a^2 + b^2$, $\text{tr} = 2a$. $\det = a_{11}a_{22} - a_{12}a_{21} = a^2 + b^2$.

Означення 2.1 — Нехай $\Omega \subset \mathbb{C}$ є відкритою множиною, а $f : \Omega \rightarrow \mathbb{C}$. Ми говоримо, що f є **голоморфною** на Ω , якщо для кожної точки $z_0 \in \Omega$ існує окіл, на якому f може бути виражена у вигляді збіжного степеневого ряду:

$$f(z) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n (z - z_0)^n. \quad (4)$$

Інтуїція 2.2 — Голоморфна = локально виглядає як множення на комплексне число. Збільшуючи масштаб поблизу будь-якої точки z_0 , функція f поводить себе як $f(z_0 + h) \approx f(z_0) + f'(z_0) \cdot h$, де $f'(z_0) \in \mathbb{C}$, а множення є **комплексним** множенням — обертанням і масштабуванням вхідного зміщення h . Без відображень, без зсувів, без асиметричних розтягувань. $\diamond$

2.2 ОПЕРАТОР $\bar{\partial}$ ТА РІВНЯННЯ КОШІ-РІМАНА

Записуючи $z = x + iy$, будь-яку гладку $f : \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$ можна розглядати як таку, що залежить від двох незалежних «координат» z та $\bar{z}$, оскільки

$$x = \frac{z + \bar{z}}{2}, \quad y = \frac{z - \bar{z}}{2i}. \quad (5)$$

Ланцоґове правило дає природні диференціальні оператори у цьому новому базисі:

$$\partial_z = \frac{1}{2}(\partial_x - i\partial_y), \quad \bar{\partial} \equiv \partial_{\bar{z}} = \frac{1}{2}(\partial_x + i\partial_y). \quad (6)$$

Вони не визначаються таким чином — вони **виводяться** зі зміни змінних. Одразу перевіряємо, що $\partial_z(z^n) = nz^{n-1}$, $\bar{\partial}(z^n) = 0$, і $\bar{\partial}(\bar{z}) = 1$. Отже, $\bar{\partial}$ — це «антиголоморфна похідна» — вона виявляє залежність від $\bar{z}$.

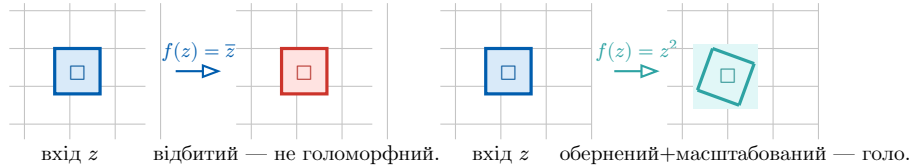
ТЕОРЕМА 2.3 (CAUCHY-RIEMANN) — Нехай $f = u + iv$ (де u, v — дійснозначні функції) буде класу C^1 . Наступні твердження є еквівалентними:

1. $\bar{\partial}f = 0$,
2. $\partial_x u = \partial_y v$ і $\partial_y u = -\partial_x v$ (рівняння Коші-Рімана),
3. Якобіан Jf має вигляд $\begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix}$ для деяких $a, b \in \mathbb{R}$,
4. f є комплексно-диференційовною в кожній точці, причому $f'(z_0) = a + ib$.

Доведення. Еквівалентність (1) (2) : $\bar{\partial}f = \frac{1}{2}(\partial_x + i\partial_y)(u + iv) = \frac{1}{2}[(\partial_x u - \partial_y v) + i(\partial_x v + \partial_y u)]$, що дорівнює нулю тоді й лише тоді, коли $\partial_x u = \partial_y v$ і $\partial_y u = -\partial_x v$.

Для (2) $\Leftrightarrow$ (3): якобіан дорівнює $Jf = \begin{pmatrix} \partial_x u & \partial_y u \\ \partial_x v & \partial_y v \end{pmatrix}$. Рівняння Коші-Рімана є точною умовою $\partial_x u = \partial_y v$ і $\partial_y u = -\partial_x v$, що дає $Jf = \begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix}$, де $a = \partial_x u$, $b = \partial_x v$.

Для (3) $\Leftrightarrow$ (4): Якобіан Jf у формі $\begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix}$ діє на $h = h_1 + ih_2$ як $(a + ib)(h_1 + ih_2)$ — тобто комплексне множення на $a + ib = f'(z_0)$. $\square$

Рисунок 1: Зліва: $f(z) = \bar{z}$ відображає площину — Якобіан має вигляд $\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix}$, який не має вигляду $\begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix}$, тому він не є голоморфним. Справа: $f(z) = z^2$ локально обертає та масштабує — Якобіан має особливий вигляд, тому він є голоморфним.

2.3 ПРИКЛАДИ ТА КОНТРПРИКЛАДИ

Наступні функції є голоморфними:

- Поліноми $p(z) = a_0 + a_1 z + \dots + a_n z^n$ (степеневі ряди, що закінчуються після скінченної кількості членів)
- Комплексна експонента $z \mapsto \exp(z) = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{z^n}{n!}$
- Матрична експонента $z \mapsto \exp(zA)$ для фіксованої $A \in M_n(\mathbb{C})$
- Резольвента $\lambda \mapsto R_A(\lambda) = (A - \lambda I)^{-1}$, на $\mathbb{C} \setminus \text{Sp}(A)$

Наступні не є голоморфними:

- $f(z) = \bar{z}$: дає $\bar{\partial}f = 1 \neq 0$
- $f(z) = |z|^2 = z\bar{z}$: дає $\bar{\partial}f = z \neq 0$ (крім $z = 0$)
- $f(z) = \text{Re}(z) = x$: дає $\bar{\partial}f = \frac{1}{2} \neq 0$

ЗАУВАЖЕННЯ 2.4 — $f(z) = |z|^2$ є комплексно-диференційовною в $z = 0$ (границя $|h \frac{|z|^2}{h} = \bar{h} \rightarrow 0$ при $h \rightarrow 0$), але більше ніде. Бути диференційовною в одній ізольованій точці не означає бути голоморфною — голоморфність вимагає диференційовності у відкритому околі. $\diamond$

3 КОНТУРНІ ІНТЕГРАЛИ

3.1 ВИЗНАЧЕННЯ

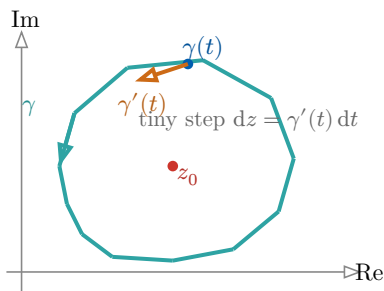
Означення 3.1 (КОНТУРНИЙ ІНТЕГРАЛ) — *Контур* (або *крива*) у $\mathbb{C}$ — це C^1 -відображення $\gamma : [0, T] \rightarrow \mathbb{C}$. **Контурний інтеграл** від f уздовж γ визначається як

$$\int_{\gamma} f dz := \int_0^T f(\gamma(t)) \cdot \gamma'(t) dt. \quad (7)$$

Це точно такий же, як дійсний інтеграл $\int_a^b f(x) dx$, за винятком того, що:

- Ми інтегруємо вздовж **кривої** у $\mathbb{C}$, а не відрізка в $\mathbb{R}$
- У кожній точці ми множимо $f(\gamma(t))$ на $\gamma'(t)$ — **швидкість** кривої, комплексне число, що кодує як швидкість, так і напрямок
- Результатом є комплексне число

Множник $\gamma'(t) dt$ є нескінченно малим переміщенням dz уздовж кривої. На дійсному відрізку $\gamma(t) = t$ ми маємо $\gamma'(t) = 1$, і визначення зводиться до звичайного інтеграла.

Рисунок 2: Контур γ у $\mathbb{C}$. У кожній точці $\gamma(t)$, швидкість $\gamma'(t)$ задає напрямок і швидкість руху. Контурний інтеграл накопичує добутки $f(\gamma(t)) \cdot \gamma'(t) dt$ — крихітні комплексні внески — по всій кривій.

3.2 НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ШЛЯХУ ТА ЗАМКНЕНІ КОНТУРИ

Два шляхи γ_1, γ_2 від z_0 до z_1 дають однаковий інтеграл, коли

$$\int_{\gamma_1} f dz = \int_{\gamma_2} f dz \iff \int_{\gamma_1} f dz - \int_{\gamma_2} f dz = 0. \quad (8)$$

Але « γ_1 з наступним γ_2 у зворотному напрямку» це **замкнений контур**. Отже, незалежність від шляху еквівалентна наступному: **кожен інтеграл по замкнутому контуру дорівнює нулю**:

$$\oint_{\gamma} f dz = 0 \quad \text{для будь-якого замкнутого } \gamma. \quad (9)$$

3.3 ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ПРИКЛАД: ІНТЕГРАЛ ОБХОДУ

Нехай $z_0 \in \mathbb{C}$ і $\gamma_\varepsilon : \theta \mapsto z_0 + \varepsilon e^{i\theta}$, $\theta \in [0, 2\pi]$ буде колом радіуса ε навколо z_0 . Тоді $\gamma'_\varepsilon(\theta) = i\varepsilon e^{i\theta}$:

$$\oint_{\gamma_\varepsilon} \frac{1}{z - z_0} dz = \int_0^{2\pi} \frac{1}{\varepsilon e^{i\theta}} \cdot i\varepsilon e^{i\theta} d\theta = \int_0^{2\pi} i d\theta = 2\pi i. \quad (10)$$

ε повністю скорочується — відповідь $2\pi i$ є **незалежною від радіуса**. Це найважливіший інтеграл у комплексному аналізі.

ЗАУВАЖЕННЯ 3.2 — Функція $\frac{1}{z - z_0}$ діє як «вихор», зосереджений у z_0 : вона є голоморфною скрізь, окрім самої точки z_0 , а інтегрування навколо z_0 завжди дає $2\pi i$ незалежно від форми петлі, якщо вона обходить z_0 один раз. $\diamond$

4 ТЕОРЕМА СТОКСА ТА НУЛЬОВІ ІНТЕГРАЛИ ПО ЗАМКНЕНОМУ КОНТУРУ

4.1 РОТОР І ТЕОРЕМА СТОКСА

Для векторного поля $\vec{A} = A_x \vec{e}_x + A_y \vec{e}_y$ на $\mathbb{R}^2$, **скалярний ротор** (ротаціал) вимірює локальне обертання:

$$\text{rot}(\vec{A}) = \partial_x A_y - \partial_y A_x. \quad (11)$$

Геометрично: розмістіть крихітне лопатеве колесо в точці рідини. Якщо потік змушує його обертатися, ротор там відмінний від нуля. Якщо потік локально «збалансований» — стільки ж приходить з одного боку, скільки й з іншого — ротор дорівнює нулю, і колесо залишається нерухомим.

Рисунок 3: Ліворуч: однорідний потік має нульовий ротор — лопатеве колесо, розміщене будь-де, залишається нерухомим. Праворуч: вихор має ненульовий ротор — лопатеве колесо обертається. Ротор вимірює локальне обертання рідини.

ТЕОРЕМА 4.1 (СТОУКС / ГРІН) — Нехай $\Omega \subset \mathbb{R}^2$ буде обмеженою відкритою множиною з гладкою межею $\gamma = \partial\Omega$ (орієнтованою проти годинникової стрілки), а $\vec{A} : \bar{\Omega} \rightarrow \mathbb{R}^2$ — векторним полем класу C^1 . Тоді

$$\oint_{\partial\Omega} \vec{A} \cdot d\vec{T} = \iint_{\Omega} \text{rot}(\vec{A}) \, dx \, dy. \quad (12)$$

Ідея доведення: розбити Ω на крихітні квадрати зі стороною ε . На кожному квадраті внески від спільних внутрішніх ребер взаємно знищуються (протилежні орієнтації). Залишається зовнішня межа. На кожному крихітному квадраті підінтегральна функція приблизно постійна, що дає внесок $\approx \text{rot}(\vec{A}) \cdot \varepsilon^2$.

4.2 ЗВ'ЯЗОК З КОМПЛЕКСНИМИ ІНТЕГРАЛАМИ

Записуючи комплексний інтеграл $\int_{\gamma} f \, dz$ у дійсних координатах з $f(x, y)$ та $\vec{A}(x, y) = f(x, y)\vec{e}_x + if(x, y)\vec{e}_y$, отримуємо:

$$\text{rot}(\vec{A}) = i\partial_x f - \partial_y f = i(\partial_x f + i\partial_y f) = 2i\bar{\partial}f. \quad (13)$$

ПРОПОЗИЦІЯ 4.2 — Нехай $f : \Omega \rightarrow \mathbb{C}$ буде C^1 з $\bar{\partial}f = 0$. Тоді для будь-якої замкненої кривої γ в Ω ,

$$\oint_{\gamma} f \, dz = 0. \quad (14)$$

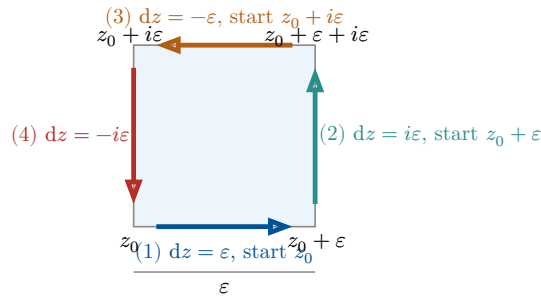
Доведення. За теоремою Стокса, $\oint_{\gamma} f \, dz = \iint_{\text{interior}} \text{rot}(\vec{A}) \, dx \, dy = \iint 2i\bar{\partial}f \, dx \, dy = 0$. $\square$

ІНТУЇЦІЯ 4.3 — Чому $\bar{\partial}f = 0$ дає нульові інтеграли по замкненому контуру? Тому що голоморфні функції локально виглядають як обертання та масштабування. Обходячи будь-який контур та множачи кожен крок на локальне обертання+масштабування,

внески від протилежних сторін контуру ідеально компенсуються. Неголоморфні функції порушують цю симетрію — вони можуть розтягуватися по-різному в різних напрямках, і компенсація не відбувається. Ротор $\text{rot}(\vec{A}) = 2i\bar{\partial}f$ точно вимірює цю асиметрію. $\diamond$

4.3 ОБЧИСЛЕННЯ ПО МАЛОМУ КВАДРАТУ

Перевіримо ключову оцінку явно. Розглянемо квадрат з вершиною в $z_0 = x_0 + iy_0$ і стороною ε . Рухаючись проти годинникової стрілки, чотири сторони вносять внесок:

Рисунок 4: Чотири сторони крихітного квадрата зі стороною ε з куту у z_0 , обходиться проти годинникової стрілки. Кожна сторона вносить $f(\text{куток}) \times dz$ до контурного інтеграла.

Сума всіх чотирьох внесків становить:

$$f(z_0) \cdot \varepsilon + f(z_0 + \varepsilon) \cdot i\varepsilon + f(z_0 + i\varepsilon) \cdot (-\varepsilon) + f(z_0) \cdot (-i\varepsilon). \quad (15)$$

Групуючи та використовуючи $f(z_0 + \varepsilon) \approx f(z_0) + \varepsilon \partial_x f$ і $f(z_0 + i\varepsilon) \approx f(z_0) + i\varepsilon \partial_y f$:

$$= \varepsilon^2 [i\partial_x f - \partial_y f] = \varepsilon^2 \cdot i(\partial_x f + i\partial_y f) = 2i\varepsilon^2 \bar{\partial}f(z_0). \quad (16)$$

Отже, $\oint_{\square} f dz \approx 2i\varepsilon^2 \bar{\partial}f(z_0)$. Якщо $\bar{\partial}f = 0$, кожен квадрат дає нульовий внесок, і інтеграл по всьому контуру зникає.

5 ФОРМУЛА КОШІ

5.1 ТВЕРДЖЕННЯ

ТЕОРЕМА 5.1 (CAUCHY'S INTEGRAL FORMULA) — Нехай $f : \Omega \rightarrow \mathbb{C}$ буде C^1 з $\bar{\partial}f = 0$, і нехай $z_0 \in \Omega$. Для будь-якої замкненої кривої γ , яка один раз обходить проти годинникової стрілки навколо z_0 і повністю лежить у Ω :

$$\oint_{\gamma} \frac{f(z)}{z - z_0} dz = 2\pi i f(z_0). \quad (17)$$

Еквівалентно:

$$f(z_0) = \frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} \frac{f(z)}{z - z_0} dz. \quad (18)$$

Інтуїція 5.2 — Ця формула говорить щось дивовижне: значення голоморфної функції в одній внутрішній точці z_0 є повністю визначеним її значеннями на граничному

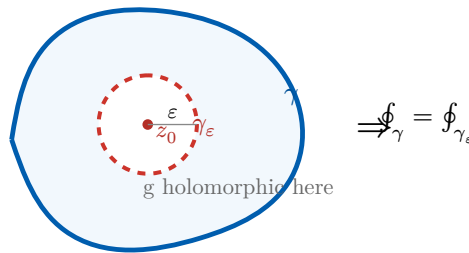
контурі γ . У дійсному аналізі значення функції у внутрішніх точках не залежать від граничних значень. Для голоморфних функцій граничні значення жорстко контролюють усе всередині — як мильна плівка, натягнута на дротяний контур, де дріт (межа) повністю визначає форму плівки (внутрішню частину). $\diamond$

Доведення. Функція $g(z) = \frac{f(z)}{z-z_0}$ є голоморфною на $\Omega \setminus \{z_0\}$, але має особливість у z_0 .

1: деформація. Оскільки g є голоморфною в кільцевій області між γ та будь-яким малим колом γ_ε радіуса ε навколо z_0 , за теоремою Стокса маємо:

$$\oint_{\gamma} g dz = \oint_{\gamma_\varepsilon} g dz. \quad (19)$$

Великий контур можна зменшити до крихітного контуру, не змінюючи значення інтеграла.

Рисунок 5: Деформація контуру. Оскільки $g = f/(z - z_0)$ є голоморфною в затіненій кільцевій області між γ та малим колом γ_ε , обидва інтеграли рівні. Ми можемо стягнути γ до крихітного кола без зміни інтеграла.

2: наближення. На γ_ε , коли $\varepsilon \rightarrow 0$ ми маємо $f(z) \rightarrow f(z_0)$, тому:

$$\oint_{\gamma_\varepsilon} \frac{f(z)}{z-z_0} dz \approx f(z_0) \oint_{\gamma_\varepsilon} \frac{1}{z-z_0} dz = f(z_0) \cdot 2\pi i, \quad (20)$$

де останній інтеграл було обчислено явно в §3. $O(\varepsilon)$ і зникає, коли $\varepsilon \rightarrow 0$, що завершує доведення. $\square$

5.2 Від формули Коші до степеневих рядів

Формула Коші є генератором степеневих рядів. Зафіксуємо z_0 і запишемо w як близьку точку. Розкладемо ядро Коші в геометричний ряд:

$$\frac{1}{z-w} = \frac{1}{(z-z_0) - (w-z_0)} = \frac{1}{z-z_0} \sum_{n=0}^{\infty} \frac{(w-z_0)^n}{(z-z_0)^n}. \quad (21)$$

Підставляючи у формулу Коші та міняючи місцями суму й інтеграл (що обґрунтовано рівномірною збіжністю):

$$f(w) = \sum_{n=0}^{\infty} \underbrace{\left[\frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} \frac{f(z)}{(z-z_0)^{n+1}} dz \right]}_{=: a_n} (w-z_0)^n. \quad (22)$$

Це є справжній степеневий ряд для f в околі z_0 — що доводить, що комплексна диференційовність всюди змушує f бути степеневим рядом. Це диво не має аналогів у дійсному аналізі.

6 ЗАСТОСУВАННЯ: СПЕКТРАЛЬНИЙ ПРОЕКТОР

Тепер ми переходимо до результату лінійної алгебри. Протягом цього розділу $A \in M_n(\mathbb{C})$.

6.1 РЕЗОЛЬВЕНТА

Означення 6.1 — *Спектр* A — це $\text{Sp}(A) = \{\mu \in \mathbb{C} \mid A - \mu I \text{ not invertible}\}$. Для $\lambda \notin \text{Sp}(A)$ *резольвента* має вигляд

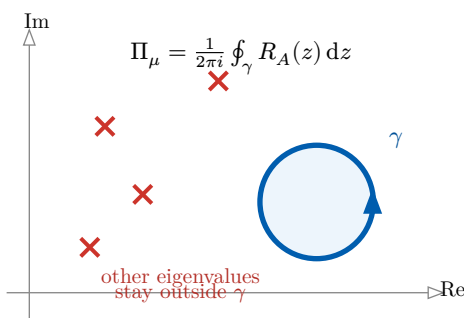
$$R_A(\lambda) = (A - \lambda I)^{-1}. \quad (23)$$

Резольвента є матричнозначною функцією від λ . Вона голоморфна на $\mathbb{C} \setminus \text{Sp}(A)$: за рядом Неймана, для $|\lambda - \lambda_0| < 1/\|R_A(\lambda_0)\|$,

$$R_A(\lambda) = \sum_{n=0}^{\infty} (\lambda - \lambda_0)^n R_A(\lambda_0)^{n+1}. \quad (24)$$

Сингулярності $R_A(\lambda)$ є саме власними значеннями A .

6.2 СПЕКТРАЛЬНИЙ ПРОЕКТОР

Рисунок 6: Контур γ обходить один раз цільове власне значення μ (синій хрестик), тоді як усі інші власні значення (червоні хрестики) залишаються поза γ . Контурний інтеграл резольвенти виділяє спектральний проектор на власний простір E_μ .

Пропозиція 6.2 (Спектральний проектор) — Нехай $A \in M_n(\mathbb{C})$ діагоналізовна, μ — власне значення A , а γ — замкнена крива, яка обходить μ один раз проти годинникової стрілки, але не обходить жодного іншого власного значення. Тоді

$$\Pi_\mu := \frac{1}{2\pi i} \oint_\gamma R_A(z) dz \quad (25)$$

є проектором на власний підпростір $E_\mu = \ker(A - \mu I)$, паралельний до суми всіх інших власних підпросторів.

Доведення. Оскільки A є діагоналізовною, запишемо $A = P^{-1} \begin{pmatrix} \mu & 0 \\ 0 & D' \end{pmatrix} P$, де $\mu \notin \text{Sp}(D')$.

Резольвента блок-діагоналізується так:

$$R_A(z) = (A - zI)^{-1} = P^{-1} \begin{pmatrix} (\mu - z)^{-1} & 0 \\ 0 & (D' - zI)^{-1} \end{pmatrix} P. \quad (26)$$

Інтегруючи по γ :

$$\frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} R_A(z) dz = P^{-1} \begin{pmatrix} \frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} \frac{dz}{\mu - z} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} (D' - zI)^{-1} dz \end{pmatrix} P. \quad (27)$$

Верхній лівий блок: За інтегралом звивистості з §3,

$$\frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} \frac{dz}{\mu - z} = \frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} \frac{dz}{\mu - z} = 1. \quad (28)$$

Нижній правий блок: $(D' - zI)^{-1}$ є голоморфною всередині γ (оскільки жодне власне значення D' не лежить всередині γ). 3.1, γ дорівнює нулю.

Отже:

$$\frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} R_A(z) dz = P^{-1} \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} P = \Pi_{\mu}. \blacksquare \quad (29)$$

□

6.3 ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЧИСЛЕННЯ

Спектральний проектор є окремим випадком набагато загальнішої конструкції. Для будь-якої функції f , голоморфної в околі $\text{Sp}(A)$, визначимо:

$$f(A) = \frac{1}{2\pi i} \oint_C \frac{f(z)}{z - A} dz, \quad (30)$$

де C — будь-який контур, що охоплює весь $\text{Sp}(A)$. Це голоморфне функціональне числення.

Інтуїція 6.3 — Це розширює природне визначення $f(A) = \sum a_n A^n$ (для f як степеневого ряду) до всіх голоморфних f , незалежно від проблем збіжності. Потрібно $(I + A)^{-1}$, коли $\|A\| > 1$? Запишіть це як контурний інтеграл. Потрібно $\log(A)$ для матриці без нульового власного значення? Використовуйте функціональне числення. Контурний інтеграл уникає всіх обмежень радіуса збіжності. $\diamond$

Основні властивості:

- $\text{Id}(A) = A$ (тотожна функція повертає A)
- $(fg)(A) = f(A)g(A)$ (мультіплікативність)
- Якщо $f(z) = \sum a_n z^n$ збігається і $\|A\| < \text{radius}$, то $f(A) = \sum a_n A^n$ (узгодженість зі степеневими рядами)

7 Підсумок: ЛОГІЧНИЙ ЛАНЦЮЖОК

Весь розділ слідує одній нитці:

$$\begin{aligned} \bar{\partial}f = 0 &\Rightarrow \text{Стокса} \Rightarrow \oint_{\gamma} f dz = 0 \Rightarrow \text{незалежність від шляху} \\ &\Rightarrow \text{Коші} \Rightarrow f(z_0) = \frac{1}{2\pi i} \oint_{\gamma} \frac{f(z)}{z - z_0} dz \end{aligned}$$

$$\Rightarrow \text{степеневі ряди} \Rightarrow \text{спектральний проектор } \Pi_\mu = \frac{1}{2\pi i} \oint_\gamma R_A(z) dz$$

Кожна стрілка відповідає одній секції цього розділу. Геометрична інтуїція кожного кроку:

Крок	Формула	Геометричний зміст
§2	$\bar{\partial}f = 0$	Якобіан = обертання + масштабування; без зсуву, без відбиття
§3	$\int_\gamma f dz$	Накопичувати добуток $f \times$ на швидкість вздовж кривої в $\mathbb{C}$
§4	$\oint f dz = 0$	Рівномірне обертання+масштабування компенсується навколо будь-якого замкнутого контуру
§5	Формула Коші	Граничні значення жорстко визначають внутрішні значення
§5	Степеневі ряди	Ядро Коші розкладається в геометричний ряд
§6	Спектральний проектор	Контур навколо μ виділяє лише μ -власний простір

Найглибше розуміння полягає в тому, що $\bar{\partial}f = 0$ — «немає антиголоморфної частини» — одночасно є чотирма речами: умовою для матриці Якобі, відсутністю ротора, незалежністю інтегралів від шляху та жорстким зв'язком між граничними та внутрішніми значеннями, що робить спектральний проектор можливим.